

Problemen rond de dollar

van de Klundert, T.C.M.J.

Published in:
Economisch-statistische berichten

Publication date:
1970

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
van de Klundert, T. C. M. J. (1970). Problemen rond de dollar. *Economisch-statistische berichten*, 55, 515.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright, please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Problemen rond de dollar

In het verslag over het boekjaar 1969 ruimt de president van de Nederlandse Bank plaats in voor een bespreking van de inflatie in de Verenigde Staten van Amerika. De oorlog in Indo-China heeft tot een forse stijging van de bestedingen geleid. Ten gevolge van allerlei knelpunten in de economie zijn in een latere fase ook de prijzen en lonen op drift geraakt. Dit roept weer destabiliserende verwachtingen op, zodat het gevaar van een monetaire escalatie in het kielzog van de militaire expansie reëel is.

Als een land met de stijging van het prijsniveau internationaal gezien uit de pas loopt, is een verslechtering van de betalingsbalanspositie het logische gevolg. Dit is meestal een additionele reden om snel orde op zaken te stellen en de inflatie te beteugelen. Voor de Verenigde Staten ligt dit echter anders. De dollar fungeert in het internationale monetaire bestel als sleutelvaluta, hetgeen impliceert dat Amerika betalingsbalanstekorten in eigen valuta kan afrekenen. De rest van de wereld pot dollars op als internationaal reservemiddel. De goudvoorraad neemt immers niet voldoende snel toe en nieuwe mogelijkheden, zoals de speciale trekkingsrechten op het IMF, kennen eveneens hun beperkingen.

Het aanhouden van dollars geschiedt in beginsel op basis van vrijwilligheid, maar in feite kunnen de dollartegoeden van de andere landen niet integraal tegen iets anders worden ingeruild. De goudvoorraad van de Verenigde Staten blijft ver achter bij de internationale verplichtingen in termen van de dollar. Voor de partnerlanden zit er onder dergelijke omstandigheden weinig anders op dan mokkend de stroom van dollars in ontvangst te nemen, ook al wordt het bezit ervan ten gevolge van de inflatoire ontwikkeling in het leverende land steeds onaantrekkelijker.

Dit onaantrekkelijker worden heeft een tweetal aspecten. In de eerste plaats bestaat de mogelijkheid, dat de goudwaarde van de dollar daalt. Hiervoor is echter een devaluatie van de Ameri-

kaanse munteenheid noodzakelijk. In het geval van een overwaardering van de dollar prefereren de Amerikaanse autoriteiten evenwel een gezamenlijke revaluatie van de voornaamste partnerlanden. De goudwaarde van de dollar blijft dan weliswaar intact, maar er zijn meer dollars nodig ter afdekking van betalingsbalanstekorten. In de tweede plaats geldt, dat dollars verzamelen zonder dat deze allemaal nodig zijn voor de regeling van het internationale betalingsverkeer neerkomt op het incasseren van een welvaartsverlies. De Verenigde Staten leggen dan immers door middel van „waardeloze” dollars elders in de wereld beslag op goederen. In plaats van extra consumptie of extra investeringen krijgt het buitenland schuldbekentenissen, die niet „verzilverd” kunnen worden en geen reële investeringswaarde hebben.

De problematiek met betrekking tot het externe evenwicht heeft voor de Verenigde Staten een speciaal karakter. Bij een inflatoire ontwikkeling speelt de betalingsbalansrestrictie een minder automatische rol dan dit bij andere landen het geval is. Als substituuft hiervoor kunnen de waarschuwendende woorden van de partners dienen. De uitspraken van de president van DNB laten in het jongste jaarverslag in dit opzicht niets aan duidelijkheid te wensen over. Niet vergeten mag echter worden, dat het hierbij om een machtsstrijd gaat. En in deze machtsstrijd heeft Amerika enkele sterke troeven.

Het structurele tekort op de Amerikaanse betalingsbalans vloeit voort uit militaire assistentie (afgezien van Vietnam zijn er 429 grote en 2.972 kleine militaire bases in het buiten-

land), economische hulp en investeringen op vreemde bodem. De beide eerstgenoemde componenten hebben een belangrijke politieke betekenis. Het gaat daarbij volgens de officiële lezing om het behouden van een invloedssfeer, waardoor handel en investeringen veilig worden gesteld. Daarvan trekken de overige geïndustrialiseerde landen eveneens profijt. De Amerikaanse inspanningen terzake leveren dus „externe effecten” op. Bij „externe effecten” vindt per definitie geen rechtstreeks verhaal plaats. Desondanks kan het welvaartsverlies, waarvan hier boven sprake was, als een prijs voor de door de Verenigde Staten geleverde diensten worden opgevat. De oorlog in Indo-China is wellicht in bepaalde opzichten exceptioneel, maar past voor het overige wel in het totaalbeeld, d.w.z. er moet ook voor worden betaald.

Een ander aspect, waarmee de partnerlanden rekening moeten houden, is de situatie in de Verenigde Staten zelf. In het jaarverslag van DNB klinkt daar wel iets van door wanneer wordt gesteld: „Een ernstige recessie die zich in haar gevolgen tot ver buiten Amerika zou uitstrekken is niet aanvaardbaar. Een niet werkelijk de kop indrukken van de prijsinflatie kan evenmin worden getolereerd” (blz. 16). Hieruit volgt, dat de inflatoire ontwikkeling met de nodige omzichtigheid moet worden afgeremd. Dit is echter niet louter een kwestie van manipuleren met conjunctuurmodellen, al zullen die er ook bij nodig zijn. Van importantie zijn evenzeer de sociale gevolgen van een toenemende werkloosheid onder invloed van de vereiste deflatiepolitiek. Deze werkloosheid wordt — zoals de ervaring leert — nogal ongelijk over de verschillende groepen verdeeld. Negers, Portoricanen en jonge arbeiders hebben er het meeste onder te lijden. Volgens sommigen wordt de situatie boven de 4% kritiek. De sociale stabiliteit legt derhalve beperkingen op aan de mogelijkheden tot beteugeling van de inflatie. Het heeft dan ook zin om te kijken wat er achter abstract geformuleerde wettens van vraag en aanbod schuilgaat.

Th. van de Klundert